

Ex/Sans/PG/4.3F/2019

MASTER OF ARTS EXAMINATION, 2019

(2nd Year, 4th Semester)

SANSKRIT

Course : XVIII / F

[Inferential Relation (C)]

Full Marks : 30

Time : Two Hours

The figures in the margin indicate full marks.

सर्वेषामुत्तरं संस्कृतभाषां देवनागरीलिपिज्वाश्रित्य प्रदेयम्।

१। अधोलिखितेषु प्रश्नद्वयं जगदीशग्रन्थदिशा समाधेयम्। 10×2=20

(क) व्याप्तिसिद्धान्तलक्षणे 'यत् समानाधिकरण' इति दलं किमर्थम्? व्याख्यायताम्।

(ख) दीधितिकृता रघुनाथशिरोमणिना 'प्रतियोगितानवच्छेदको यो धर्मः' — इति कथनस्य कारणं व्याख्यायताम्।

(ग) पर्वते महानसीयवह्न्यभावस्य सत्त्वेन तदीयप्रतियोगिता-वच्छेदकं वह्नित्वमेव भवति — एवञ्च प्रतियोगितान-वच्छेदको यो धर्मः (साध्यतावच्छेदकः) इत्युक्तौ अपि 'पर्वतो वह्निमान् धूमात्' — स्थले अव्याप्तिशङ्का जगदीशमतेन निराक्रियताम्।

२। अधोलिखितेषु चत्वारः प्रश्नाः समाधेयाः — 2½×4=10

(क) साध्यसामानाधिकरण्यरूपव्याप्तेः रासभादिसाधारण्यवारण-मुखेन एकैव हि साव्याप्तिः सर्वधूमसाधारणीति परामर्श-ग्रन्थीयवचनमुदाहरणपुरःसरं विशद्यताम्?

[Turn over]

[2]

- (ख) यथास्थलमनुसरता लक्षणस्य यत्समाणाधिकरणदलस्य उपयोगो व्याख्येयः ।
- (ग) 'अयं संयोगसामान्याभाववान् संयोगयावद्विशेषाभाववत्त्वात्' इति दीधितिः अत्र निर्गुणत्वस्य उपाधित्वं वर्णय ।
- (घ) 'यो यदीय-यावद् विशेषाभाववान् स तत्सामान्याभाववान् इति व्याप्तेर्यावद् विशेषाभावा एव मानम्' इति दीधितिवाक्यं सोपष्टभं व्याख्यायताम् ।
-